

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

Глобалізація та війна в Україні створюють унікальний контекст для взаємодії між локальним і глобальним. З одного боку, українська національна ідентичність посилюється як відповідь на глобальні виклики: економічну, політичну та інформаційну глобалізацію. З іншого боку, Україна використовує глобалізаційні механізми, такі як медіа, міжнародні альянси та цифрові платформи, для посилення свого образу на світовій арені.

У філософському контексті цей процес можна розглядати через діалектику взаємодії універсального і партикулярного (індивідуального). Як стверджував Георг Гегель, розвиток нації відбувається через подолання суперечностей, і саме в умовах війни ця суперечність між глобальним і локальним стає вирішальною.

Філософське осмислення посилення національної ідентичності в умовах глобалізації та війни в Україні підкреслює значення самоусвідомлення нації перед обличчям глобальних викликів. Національна ідентичність стає не лише відповіддю на зовнішню агресію, але й філософською категорією, яка допомагає суспільству знайти себе у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Рудакевич О. М. Націологічні засади модернізації українського суспільства. Київ: Видавництво ПОЛІТІЯ, 2020. 360 с.
2. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Соціальна філософія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 272 с.
3. Українська політична нація: проблеми становлення. *Зб. наук. статей.* / за ред. М. М. Розумного (заг. ред.), М. Т. Степика, В. М. Яблонського. Київ: НІСД, 2012. 384 с.

*КОММЕДАЛ О., фахівець із комп'ютерних систем та моделювання
бізнес-процесів, диспетчер баз даних нафтогазових інформаційних
систем, Норвезька нафтова дирекція,
ДАНІЛ'ЯН В. О., канд. філос. наук, доцент,
м. Ставангер, Норвегія*

КОНЦЕПЦІЯ «FRILUFTSLIV» ЯК НАПРЯМ ЖИТТЄВОЇ ФІЛОСОФІЇ В НОРВЕГІЇ

Філософські знання, крім теоретичних досліджень, мають ще практичне значення і втілюються в цілях, цінностях, прагненнях конкретної особистості, становленні певного образу життя людини, соціальної групи або визначеного суспільства в цілому. Давно відомим є той факт, що представники різних націй

та/або громадяни певних країн суттєво відрізняються один від одного. Підґрунтям таких відмінностей є саме життєва філософія конкретного суспільства.

Досить цікавою серед європейських країн є філософія життя скандинавських країн – Фінляндії, Швеції, Норвегії. Їхні жителі давно відомі неспішним образом життя, схильністю до споглядання природи (мальовничих ландшафтів там безліч), поширенням екологічних ідей і рухів тощо. Усе це, безумовно, позначається й на образі життя скандинавів, особливостях національної культури та ідентичності.

Однією з концепцій, що описує життєву філософію громадян Норвегії, є «friluftsliv». Назва концепції походить від трьох слів: fri – вільний; luft – повітря; liv – життя. Тобто дослівно цей термін можна перекласти як «вільне повітря життя» або «життя на вільному повітрі». За цією концепцією, особистість має будь-якої пори року проводити якомога більше часу на природі. Спілкування з природою позитивно впливає не тільки на фізичне, але і психічне здоров'я людини, посилює інтелектуальні можливості та здібності, сприяє духовному зростанню, дає змогу впорядкувати думки, прагнення, цінності, переоцінити місце людини в природі, гармонізувати відносини між ними.

Історію виникнення поняття «friluftsliv» і започаткування відповідної концепції життєвої філософії пов'язують з іменем норвезького письменника-драматурга Хенріка Ібсена. Герой його поеми «На висотах» (1859 р.) потребував усамітнення на природі (friluftsliv) задля впорядкування своїх думок, планів і прагнень на майбутнє. Неабиякий вплив на популяризацію friluftsliv мала діяльність Фрітьофа Нансені (норвезького дослідника-полярника, ученого, мандрівника, лауреата Нобелівської премії миру), результатом якої стала книга з однойменною назвою.

Концепція friluftsliv складається з трьох взаємопов'язаних структурних елементів.

Елемент перший: fri – свобода. Свобода від цивілізації, гаджетів, шуму та інформаційного перевантаження. Будь-яка річ має бути корисною, практичною та функціональною (інтер'єр житла, автомобіль, одяг). Свобода досліджувати природу і споглядати за нею. Наприклад, у Норвегії можна розробити туристичний маршрут навіть через приватні володіння, попередньо узгодивши з власниками території, спираючись на «право на публічний доступ».

Елемент другий: luft – повітря. Норвезький уряд заохочує перебування громадян на свіжому повітрі. Наприклад, звичайна шкільна програма включає обов'язкові заняття поза межами середньої школи/дитячого садочка, спрямовані на опанування активностей на свіжому повітрі – плавання, катання на лижах, пішохідні та велосипедні прогулянки тощо. Тобто звичку перебувати достатньо часу на свіжому повітрі прищеплюють ще змалечку.

Елемент третій: liv – життя. Природа є частиною життя і одночасно домом, у якому кожен може почуватися впевнено та затишно. Перебування поза межами міста, піші походи місцевістю є звичною частиною життя. Середньостатистичний норвежець мандрує природою не менше трьох разів на тиждень. Для забезпечення такої можливості отримують державне фінансування спеціальні пункти, у яких можна взяти напрокат необхідне туристичне спорядження; підтримують у належному стані трекінгові маршрути і лижні траси; приватні особи утримують хатини для подорожніх.

Взаємодія трьох елементів відображує головну тезу – природа глибоко інтегрована у свідомість і невідоме людини, остання прагне до возз'єднання з природним середовищем, емоційний зв'язок із природою посилює впевненість особистості в собі, своїх силах, можливостях, сприяє зменшенню стресової напруги та збільшенню почуття задоволеності життям.

Отже, концепція життєвої філософії норвежців friluftsliv спрямована на гармонізацію відносин у системі людина – природа. Єднання з природою забезпечує духовні переживання особистості, відроджує почуття цілісності та співучасті.

Список використаних джерел

1. Ferrier M. Fjord focus: is Norway's friluftsliv the answer to surviving a second lockdown? URL: <https://www.theguardian.com/fashion/2020/sep/23/fjord-focus-is-norways-friluftsliv-the-answer-to-surviving-a-second-lockdown> (дата звернення 24.10.2022).

КОШЛЯК Н. О., викладач,
*Харківський автомобільно-дорожній фаховий коледж,
м. Харків, Україна*

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ОСВІТУ

Стрімке зростання та активний розвиток нейронних мереж призвели до їхньої інтеграції в усі сфери людського життя. Революційні зміни відбуваються в усіх сферах життя. Освіта – одна з перших сфер, яка відчула на собі вплив штучного інтелекту (ШІ). Здобувачі вищої освіти використовують нейронні мережі для написання студентських робіт, а освітяни бачать ризик того, що ШІ змінює процес навчання. Штучний інтелект в освіті має певні загрози, а також перспективи в навчанні молодого покоління.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.